

ВПЛИВ ТВОРЧОСТІ О.А. КОШИЦЯ НА УКРАЇНСЬКУ МУЗИЧНУ КУЛЬТУРУ

Кошиць це геніальна особа. Етнограф, композитор і диригент, котрому як нікому іншому доступні всі таємниці піснетворення і не лише українського чи слов'янського, а однаковою мірою й інших народів Західної і Східної півкуль, з якими йому довелося стикатись... [1, 34].

Ось таким глибоким знавцем хорової справи постає перед нами один з найкращих українських диригентів О.А. Кошиць. Віддаючи належне традиції – писав: «... Пісня має самодостатню красу, а тому ніяких прикрас акомпонементу вона не потребує. Пісню треба будувати а капела. Як жолудь вона містить в собі всі ознаки пишного кучерявого дуба, котрого повинен використати композитор. Гармонічний уклад пісні так само, як і контрапункт, треба брати з самої пісні, з її власних елементів, бо в протилежному разі вона буде одягнена в чужу одягу...» [1, 35].

Великий знавець української народної творчості О.А. Кошиць аранжує пісні, не «одягав їх в чужу одягу», а написав так, що їх можна виконувати а капела, незважаючи на переписаний до них фортепіанний супровід.

Розкриваючи свій принцип підходу до обробок народних пісень, Олександр Антонович написав: «Пісня – музичне оповідання про те, чи інше, а тому вона містить в собі всі елементи драми. А через те композитор повинен розробляти її по куплетах в низку музичних картин. Це єдиний певний спосіб виявлення всього сюжету. А те не тільки можливе, але й необхідне важливе, бо народна пісня, як продукт творчості колективної, містить в собі скільки драматичного матеріалу, що в дійсності вона не може бути повністю вичерпана» [1, 36]. Прикладом багатоваріантності можуть бути такі пісні, вміщені в збірку: «Про Байду», «Щигликове весілля», «Журавель», «Гей у полі та криниця безодня», «Ой піду по коліна в лободу» та інші.

Українська пісня була сенсацією у 20-х роках ХХ ст. Кошиць полюбив усіх не тільки своєю музикальністю, але й дуже цікавою особистістю. Він був високоосвіченою людиною, істориком і етнографом, відзначався колосальною ерудицією та пам'яттю. Був знаменитим промовцем, веселим, дотепним, темпераментним і дуже чутливим. На пробах він нервував, на концертах – навпаки, мав тільки піднесений настрій. Виходив на сцену бадьоро, елегантно, з усмішкою і кожного разу пісні під його диригуванням звучали по новому, хористи мусили його розуміти і підкорятись. Виконання пісень великий маестро доводив до досконалості [3, 9].

Аранжує народні пісні О. Кошиць широко використовував свої

знання і досвід музичного етнографа, глибоко проникаючи в сферу пісенного фольклору. Тому відмінною особливістю його обробок є те, що в них він зумів зберегти глибоку мудрість простоти, при активно творчому підході до перлин народної творчості.

Незрівнянний інтерпретатор народної пісні він виробив свій стиль, свої принципи обробки народних пісень. Створення одного або й двох варіантів пісні ніколи не задовольняли Кошиця. Багата і різноманітна тематика народних пісень та надзвичайно тонке розуміння їх змісту, при невичерпній творчій фантазії, завжди викликали в Олександра Антоновича потребу якщо не гармонізувати, то виконувати майже кожний куплет по-іншому.

Отже й до обробки пісень він підходив не тільки як композитор, але й в першу чергу, як диригент, як тонкий виконавець їх.

У листі надісланому з Америки у Ставрополь до В.Д. Беневського, О. Кошиць писав: «...Я аранжую народні пісні лише тоді, коли мене щось змушує це робити, коли я переживаю сюжет у своїй душі, сам відчуваю потребу розповісти його по-своєму... А тому виходить надто «індивідуальна» робота... В цьому моя слабкість як оранжировщика, але в цій широкості люди знаходять мою силу, як виконавця...» [2, 114].

Виконавська естетика під орудою О. Кошиця виросла із коріння української традиційної співочої культури, а сам О. Кошиць був її найяскравішим репрезентатором. Характеризуючи специфіку церковного співу, О. Кошиць завжди наголошував на його залежності від сили й міцності первинної народної традиції. Через багато років, осмислюючи спів церковного дяка П. Оверковича, він писав: «Мене особливо вражала й хвилювала та риса його співу, коли невловимими прикрасами, якоюсь незначною, випадковою фіоритурою, чи якимось форшлагом, або самою сумою звука, чи просто віддихом серед співу, мов блискавкою, освітлювався органічний зв'язок цього співу з народною піснею. Іноді просто стрепенешся від чогось, що тобі нагадує щось з народної пісні. Відчувалось що такі, власне, співаки, і в такий спосіб, і на цій народній підставі творили наш старовинний спів, той спів, що тепер лежить мертвий, запротокольований у церковних нотних книгах, перебреханий незграбним, невдалим нотом – лінійним письмом...» [2, 115].

Зі здобуттям Україною незалежності до нашого народу повертаються імена багатьох митців – композиторів, диригентів, співаків, розкиданих по всьому світі. Олександр Кошиць повернувся в Україну у своїх спогадах, щоденниках, листах. Він прийшов до нас, щоб залишити у пам'яті наступним поколінням своє розуміння сутності українського хорового співу [3, 12].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Науково-методичний журнал для вчителів «Історія в школі» № 11-12,

- К.: Видав. «Етносфера», 2008.
2. Український хорівий спів: Актуалізація звичаєвої традиції: Навч. Посіб. – К.: Ред. журн. «Укр. Світ», 2002. – 440 с.
 3. Кошиць О. Українські народні для мішаного хору. Музично-хорове товариство УРСР / Упорядник О. Мінківський. – Київ, 1968. – 324 с.